

GIÁ BÁN	
ĐỒNG-PHÁP-NGOẠI-QUỐC	
Mỗi năm 3500	3500
Sáu tháng 2.00	4.50
Ba tháng 1.50	2.50
Mua báo phải trả tiền trước.	
Thư và mandat gửi cho	
M. TRẦN BÌNH PHIỆN. - Al	
cung quảng cáo, việc riêng,	
xin thương - nghĩ trước.	

TIẾNG-DÂN

Chịu nhiệm làm Chủ bút
HUYNH-THỨC-KHANG
Quản lý
TRẦN BÌNH PHIỆN

La Voix du Peuple
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Đào-quân
Số 172, đường Đông-bà, Huế
Hộp thư số 61
Giấy phép nội địa số 63
Giấy phép: TIENHABAN - Huế

Kim tiền là người
đầy tớ tốt, mà
ông chủ xấu.

DEPOT LEGAL
IMPRIMERIE
N° 4.915

NGƯỜI ĐỜI VỚI TIỀN

Từ loài người biết dùng đồng tiền làm cái lợi khi dễ cần nhắc với giá, trao đổi đồ dùng trong cuộc giao tế sinh hoạt hằng ngày, mà đồng tiền thành ra một vật rất quý báu rất cần thiết cho người đời; nói đến sự sống thì không sao rời nó ra được.

Vật gì đã quý báu và cần thiết thì được người ta yêu chuộng, xưa nay đồng tiền cũng thế; cái tâm lý « yêu tiền » (愛錢) của người đời như cái bệnh nghiện đi truyền, buồn là ở vào thời đại « kim tiền vạn năng » này, không lấy gì làm lạ. Nay ta thử xét xưa nay người đời với kim tiền thì thấy quan niệm rất phức tạp mà thể lực đồng tiền cũng có hồi hay hồi dở, lược dần một ít dưới đây cung cho độc giả suy ngẫm:

a) Bài « Tiền thần tụng » (錢神頌) của Lỗ-Bao đời Tấn. — Bài này tôn tiền làm thần, mà ca tụng cái đức rất lớn: vào nhà vàng, vô cửa tia, trở nguy làm an, cứu chết làm sống, cho đến người đời thân yếu như anh ruột (寒尸), ngoài ra không biết gì nữa. Đây là nói thể lực đồng tiền to mạnh là giở sống nào!

b) Bài « Tiền bản thảo » (錢本草) của ông Trương-Thuyết đời Đường. — Bài này nhận tiền làm vị thuốc, nói rằng nó có độc, trị được bệnh đói, lợi nước nhà. Dùng phải quá bình, không thì sinh chương nóng lạnh và hoát loạn, nên dùng tiền phải có 7 thuật: đạo đức, nhân nghĩa, lễ, trí, và tín. Đây là nói tiền như vị thuốc, hay dở tại người dùng.

c) Lý-Dạng đời Đường nói: « Tiền dùng hết thì nó trở lại, còn cơ hội vượt qua thì không kéo lại được » (錢用盡則還, 失不可追). Ấy là nói tiền có cơ hội mà nhân cơ hội quý hơn tiền.

d) Tào-Bân nói: « Hà tất quan to, người đời cốt nhiều tiền là hơn » (人生何必富貴乎, 多錢勝多貴乎). Đây là nói tiền quý hơn quan.

e) Tống-Thái-Tôn nói: « Anh học trò cũng khôn kia, ló con mắt nhỏ, mười vạn đồng tiền là đủ dùng đời này rồi » (汝學士亦多智, 十萬貫足用一生). Câu này nói bọn đồ cũng bị thể lực tiền mê mẩn, rồi là cái giống đồ vương thì tiền mà khinh người.

f) Ông Nhạc-vô-Mục là danh tướng đời Tống nói: « Văn thân không ham tiền, vô thân không sợ chết, thì thiên hạ phú binh » (文人不愛錢, 無人不畏死, 則天下富兵). Đây là nói tiền không quý bằng thân.

惜死天下太平. Câu này lấy tiền của bọn quan văn mà sánh với sinh mạng của vô tướng, tỏ ra bọn quan văn lấy tiền làm thân mạng, mà sự ham tiền đó, đến nỗi làm cho thiên hạ không thái bình, cái hại hơn tiền của bọn quan văn.

Trên là nói về quan niệm người đời đối với tiền có vẻ phức tạp. Còn nói đến thể lực tiền thì thấy lợi hại cũng tùy lúc mà khác nhau:

1) Động-Thông là lời yêu cầu Văn-Đế đời Hán, có người tướng sĩ xem tướng anh ta nói sau sẽ chết đói. Vua nói: « Ta có thể làm cho Thông giàu ». Vua bèn cho núi đồng để đúc tiền, tiền họ Động thông hành khắp trong thiên hạ. Nhiều tiền đến thế là tốt bậc. Vậy mà sau Văn-Đế chết, vua Cảnh-Đế lên làm vua, động-Thông giam đến chết đói, đó là tiền nhiều không ích gì cho người.

2) Thái-Liệt đời Đông-Hán xuất năm vạn tiền mua chức Tư-Đốc, hỏi người con rằng: « Đây nghe ngoài nghị thế nào? »

Người con trả lời: « Người ta hiềm rằng có hơi đồng (không được thơm). — Đây là dùng tiền mua quan, mà chức quan ấy không ai xem ra gì. »

3) Trương-diên-Thương đời Đường xử cái ngục lớn, đương dùng tiền phải có 7 thuật: đạo đức, nhân nghĩa, lễ, trí, và tín. Đây là nói tiền như vị thuốc, hay dở tại người dùng.

Trương nói: « Tiền đến 10 vạn thì có sức thông đến thần linh, không có việc gì là không dạy trở được. Đây là cái chứng tiền ít không có hiệu lực, mà tiền nhiều thì hiệu lực lớn. »

Trên là nói chuyện người đời đối với tiền, mà toàn chuyện cũ bên phương Đông, nói tóm lại tiền là một thứ cần dùng trên đường sống của người đời không rời ra được. Song biết dùng nó để làm việc lợi ích thì nó nâng cao nhân cách người; còn không biết dùng thì nó lại là một con quái làm hư cả phẩm giá mà đi hại đến nhân quần xã hội. Vậy xin

CHUYÊN ĐỜI

Người mù
khinh người

Tiếng dân số 527 ra ngày 5-10-32 về mục này Vui chuyện có thuật chuyện khen mù của người thầy bói với ông giàu kia, nhân thế mà nhớ đến năm trên, cũng mục này có thuật chuyện một chàng nọ say mê một con di một mắt bị — 日瞎, say mê một cái: là đời cho đến nỗi chàng ta trông ai cũng thừa ra một con mắt oá. (Chuyện thứ hai này. Lâm tỳ Trọng có đến lời nhà bình luận của Trang tử về bài « Ngộ giả 兀者 » (người một chân). Hai chuyện trên tuy có thù nhưng, đó là chuyện ngụ ngôn. B n như chuyện « người mù khinh người » mà Vui chuyện sắp kể dưới đây lại là chuyện thật.

Sách Tả Truyện có chép (Đời Xuân thu): Sở tước (舒屠) người mù nước Trịnh tình nghề âm nhạc) sang giữa Triều nước Tống, lên mừng (người dốt kẻ mù) nói với Sở rằng đây là nơi triều.

— Sở nói: Không có người mù.

— Nơi triều sao lại không người?

— Tất là không người, nếu có người sao lại lấy ông tướng nước ngan ở xa mà đối một người mù say đắm âm nhạc (1)?

(舒屠遇宋, 其相曰: 吾聞宋之無目者, 吾知其故也. 舒屠曰: 吾聞宋之無目者, 吾知其故也. 舒屠曰: 吾聞宋之無目者, 吾知其故也.)

Trong bản Sê hoai ở đây, ông Chung Bá Kinh bản chuyện trên này nói rằng: Sở tước mượn lời Hoại kẻ mù để ý bắt bẻ. Ba chữ « không có người » có ý ngoa nhảm khinh người, ấy là người không mắt mà trong con mắt không có ai, 無目人目中無人. Người mù cũng làm chuyện thế 1, đời Xuân-thu, có thói hay tặng nhạc công làm như vật ngoại hảo hải lộ, như nước Tề cho nước Lỗ bọn nữ nhạc.) Vui chuyện

Hội đồng quân hạt Nam kỳ đã bác số dự toán năm 1933

Bức 27-10-32 Hội đồng quân hạt Nam-kỳ nhóm để bỏ thăm số dự toán năm 1933. Kết quả: 16 là thăm nghị, còn 5 là thuận. Thế là Hội đồng quân hạt bác số dự toán.

GIẢI PHẠM NHÂN VẠO KỶ ANH

Vừa rồi có một toán lính khố xanh giải một lớp phạm nhân ở 42 Leo Hà-tĩnh vào huyện Kỳ-Anh (Hà-tĩnh). Trong lớp tù này có Lê-phước Thành, con cụ Giải Huân bị án 13 năm tù, quê ở làng Lạc Thiện phủ Đồn-thị và Đình-như Đàng người làng Gôi Mỹ, huyện Hương-sơn. Nghe đến lớp phạm này sẽ được phóng thích Kỳ-Anh chứ không phải đi đày như mấy lần trước. T S.

mượn một câu danh ngôn Tây mà kết luận:

« Kim tiền là người đầy tớ tốt, mà là ông chủ xấu »

(L'argent est un bon serviteur, mais un mauvais maître).

Khí-vu-Sinh

(1) Câu chuyện trong bản cổ bản này cũng khác đôi chút.

VAN-VAN

Lục

Nước dần như thác đổ xuống xuống. Trên gốc xo bì thẳm tới luồn. Gió vọt theo hồi trời giáng xuống. Sấm vang từng trận đất rung chuyển. Đồng bằng hóa biển muôn (đồng sông). Nhà cửa không phân biệt mặt sông. Ách nước tại trời là thế thế. Thả hồ lôm lôm diễn vai tuồng!

Thi-Hương

Thuật hoài
Hai mươi thu đã đứng ngang đầu. Hình trời sinh vào hội Án. Đứng trước chân trời thân bụi thêu. Vẫy vẫy theo với khách năm châu. (Chuyện này một câu thơ: 20 thu tôi gan trai ăn bông dãi 1 Tim khắp ba kỳ không thấy bận. Ngựa xe rầm rộ lại qua mù 1)

Qua đèo Eo gió
Lên đèo Eo gió đứng xa trông. Hổ thẳm đường quao đá phất chông. Mập mờ hơi sương dăng dăng nấp. Gió đưa khi một mực mây bóng. Gội hồn nước cũ chìm riu riu. Vẻ cảnh trời thu để phấp phờ. (1) Đợi một trời cao đứng gột nghĩ. Một lòng gió thổi như như khêu. (1) (Đổ như cây lau)

Vì chức Tổng-thống mà phải nghèo!

(Chuyện Hoover nước Mỹ)
Chức Tổng thống ở nước Cộng-hòa, cũng như vị đế-vương ở nước Quân-chủ, chỉ khác nhau là Tổng thống có quyền lực mà vua không có. Quân-chủ là trọn cả đời ở trên cái ngai vàng luôn. Là phải ở chức ấy thì tài sản càng giàu thêm mới phải. Vậy mà ông Hoover, vị làm Tổng thống mà phải nghèo mới là lạ!

Ông ta lúc 30 tuổi kinh doanh khoáng nghiệp, tài sản có 50 vạn vàng Mỹ, kể do lần lần phát đạt. Từ năm 1915 đến 1919, ông ta giàu minh và chân giỏi, đem quyền lợi số hươu bán cho người khác làm có trên dưới 40.000 vàng Mỹ.

Từ đó mỗi ngày mỗi sụt vì ông ta quyền lực càng tăng thì thiệt hại càng nhiều, và hiện nay số lương Tổng thống bị giam bớt mỗi năm hết 13%, nên đem thống kê tài sản ông so với ngày trước thì thấy giảm mất đến 8 thach!

Ở xứ văn minh làm Tổng thống mà đến nghèo, trái lại ở xứ ta nhiều người nhờ làm chánh trị mà phát tài trở nên giàu!

Cách làm chánh trị ở nước văn minh khác ta xa xôi!

Tin thêm về trận bão ở tỉnh Quảng-trị

Bản báo có đăng tin trước nói trận bão ở Quảng-trị làm hư hại một khúc đường 33 km. Nay có tin thêm rằng chiều hôm 2 Novembre và suốt cả đêm bão giết lâm, nhất là ở Đông-bà và thiết hại về nhà cửa, huê lợi khả năng nhưng chưa biết đích xác được; người chết cũng khá, báo mệnh đến đôi wagons xe lửa đã trên đường tây phải nghỉ.

ĐUCROUX TỨC LEFRANC

Người đại-biểu của Đế-lam quốc-lẽ ở Viễn-dông đang giam tại Saigon

Cả ai cũng chờ một người Pháp tên là Ducroux tức Lefranc người đại-biểu cho Đế-lam quốc-lẽ ở Viễn-dông bị chính phủ Anh bắt ngày 1er Juin năm ngoái ở Tân-châu (Singapore) và kết án 18 tháng tù. Vừa rồi hôm 3-11-32 Ducroux bị đưa về giam ở khám lớn Saigon.

HẠNH PHÚC CỦA NGƯỜI ĐỜI LẤY ĐAU LÀM CHUẨN ĐÍCH?

Độc-Giá-Luân-Đàn

Hỏi « tiền bạc » tiền tới chỗ nào? Tất nhiên ai cũng trả lời một cách dễ dàng: Tiền cái nơi mà gọi là hạnh phúc của nhân sinh.

Hỏi hạnh phúc của nhân sinh ở đâu, và lấy gì làm chuẩn đích? thì câu ấy xem ra khó trả lời, mà khó trả lời thì lại càng khó hạnh phúc. Nó không có bờ bến, không có thể lường chừng mực, biết bằng vào cái gì làm chuẩn đích mà chỉ rõ cái giới tuyến của nó bấy giờ!

Đã là loại người ai cũng ước mong được hưởng hạnh phúc; lịch sử đồng tây xưa nay, biết bao nhiêu là công việc mà mục đích duy nhất cũng là cốt làm thế nào mà tạo cho loài người cái nền hạnh phúc. Nói đến bộ tài có tiền bạc, chứ chẳng ai chối là không; song càng đi tới bao nhiêu thì càng thấy cái hạnh phúc kim nó cách xa bấy nhiêu, có lẽ cái quá đọa của con con của chúng ta xưa nay đây không phải là nơi có cái lượng đáng tích đã chứa cả món quý báu là cái hạnh phúc nhân sinh mà chúng ta đương ao ước đấy sao?

Thế-giới hoàng-kim ư? Vũ-dai cực-lạc ư? nó cứ nằm im trong cái mộng dể dề, đến như cái tự do văn minh, và nhân đạo mà ngày nay người ta thường tin tưởng ca tụng đó, cũng chẳng qua một số ít người thôi!

Nói xu xac được an lạc là hạnh phúc ư? thì lần cao cửa kín mặc đẹp, ăn ngon, chỉ được một phần, còn biết bao người giải nỗi đau mưa quạnh năm tuần hết mà hỏi mà làm thân vào đời rách!

Nói tiền là được phát triển là hạnh phúc ư? do trời lượng đất, biết rộng thì xa, đem cái tư tưởng mình qua lại nơi các tỉnh cho và những cảnh mù mịt, khoái thích và khoái thích thiệt, nhưng chỉ một ít ai hưởng được sự yên văn hoá thiện một lần được học lý, ngoài ra biết bao kẻ trốn đời không cần đến quyền sách!

Nói tiền là được phát triển là hạnh phúc ư? do trời lượng đất, biết rộng thì xa, đem cái tư tưởng mình qua lại nơi các tỉnh cho và những cảnh mù mịt, khoái thích và khoái thích thiệt, nhưng chỉ một ít ai hưởng được sự yên văn hoá thiện một lần được học lý, ngoài ra biết bao kẻ trốn đời không cần đến quyền sách!

Nói tiền là được phát triển là hạnh phúc ư? do trời lượng đất, biết rộng thì xa, đem cái tư tưởng mình qua lại nơi các tỉnh cho và những cảnh mù mịt, khoái thích và khoái thích thiệt, nhưng chỉ một ít ai hưởng được sự yên văn hoá thiện một lần được học lý, ngoài ra biết bao kẻ trốn đời không cần đến quyền sách!

Nói tiền là được phát triển là hạnh phúc ư? do trời lượng đất, biết rộng thì xa, đem cái tư tưởng mình qua lại nơi các tỉnh cho và những cảnh mù mịt, khoái thích và khoái thích thiệt, nhưng chỉ một ít ai hưởng được sự yên văn hoá thiện một lần được học lý, ngoài ra biết bao kẻ trốn đời không cần đến quyền sách!

GIÚP NHAU CÙNG!

GIÚP NHAU CÙNG!
Một miếng khi đói bằng một gói khi no, ai là người từ-là-là nào làm ngơ với đám người bị nạn bão lụt ở tỉnh Bình-dịnh, Phan-thiết, Đồng-hà hay sao? Gióp nhau cùng!

Tin thêm về việc Georges bị bắt

Hiện nay Georges cũng vẫn bị giam tại địa lao Việt. Chúng tôi đánh rình mà Georges vẫn chưa chịu thú nhận. Trước khi xảy ra vụ sát nhân, Georges cũng đã bị tòa án Vinh đòi về việc chống lại trong khi được làm một thêm ở Hà-tĩnh. Trước là Georges cần hai việc: Ân mạng ở Nghệ-an, và hỏi lý ở Hà-tĩnh.

Tả thì của tên Viên bị giới thiệu cho, đến nay vẫn chưa tìm thấy; T. D. số 530 đang đi tìm và Vinh khám nghiệm là vậy.

Kim tiền là người
đầy tớ tốt, mà
ông chủ xấu.

DEPOT LEGAL
IMPRIMERIE
N° 4.915

